

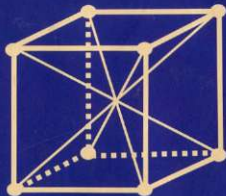
62
№2-268

Algimantas NAUJOKAITIS

MEDŽIAGŲ MOKSLAS

Mokomoji knyga

Vilnius „Technika“ 2005

Turinys

Įvadas.....	7
] Medžiagų mokslo objektas. Medžiagų pažinimo reikšmė....	9
1.1. Medžiagų mokslo objektas. Fizikinė samprata.....	9
1.2. Medžiagų pažinimo reikšmė technikos mokslų raidoje.....	11
2. Medžiagų klasifikavimas pagal būsenas, sandarą, kilmę ir praktinį naudojimą.....	17
2.1. Medžiagos būvio ir sandaros samprata.....	17
2.2. Medžiagų klasifikacija pagal būsenas ir sandarą.....	17
2.2.1. Dujinė būsena.....	18
2.2.2. Skystoji fazinė būsena.....	20
2.2.3. Kietojo kūno būsena.....	25
2.2.4. Plazminė būsena.....	27
2.3. Medžiagų klasifikacija pagal kilmę, panaudojimą.....	27
2.3.1. Natūralaus akmens (uolienu) panaudojimas.....	28
2.3.2. Metalai.....	29
2.3.3. Augalinės žaliavos.....	32
2.3.4. Plastmasės.....	33
2.3.5. Pramonės atliekos.....	35
3. Medžiagų sandaros, savybių sąsaja ir sąveika. Savybių įvertinimo išraiškos.....	37
3.1. Medžiagų sandara.....	37
3.1.1. Laisvoji energija.....	37
3.1.2. Smulčiausios medžiagos dalelės ir jų savybės.....	39
3.1.3. Cheminiai tarpatominiai ryšiai.....	41
3.1.4. Kristalinės ir amorfinės medžiagos.....	46
3.2. Medžiagų struktūra ir jos išraiškos formos.....	56
3.2.1. Polimerinių medžiagų sandara.....	62
3.2.2. Cementinio akmens struktūra, kietėjant cementui.....	67
3.2.3. Realiųjų metalų sandara.....	69
3.2.4. Stiklo sandara.....	73
3.2.5. Medžiagų sandaros ir savybių sąsaja.....	74

4. Cheminių ir fizikinių, geocheminių, technologinių procesų ir jų parametrų įtaka medžiagų sandarai ir savybėms	76
4.1. Cheminių procesų ir jų parametrų įtaka medžiagoms	76
4.1.1. Heterogeninės reakcijos ir jų valdymas	84
4.2. Fizikiniai–cheminiai procesai, vykstantys statybinių medžiagų gamybos metu	85
4.2.1. Fizikiniai–cheminiai procesai, gaminant stiklą	85
4.2.2. Portlandcemenčio gamybos ir kietėjimo cheminiai–fizikiniai procesai	88
4.2.3. Fizikiniai ir cheminiai procesai, vykstant cemento korozijai	93
4.2.4. Fizikiniai ir cheminiai metalų korozijos procesai	97
4.2.5. Geocheminiai procesai gamtinėse statybinių medžiagų žaliavose	104
4. 3. Technologiniai procesai bei jų parametrų įtaka medžiagų sandarai ir savybėms	106
4.3.1. Medžiagų smulkinimo procesai	106
Smulkinimo įrenginiai	110
4.3.2. Medžiagų sijojimo–rūšiavimo procesai	119
4.3.2.1. Mechaninių klasifikatorių (sijotuvų) schemas. Sijotuvai	120
4.3.3. Medžiagų džiovinimo fizikiniai–cheminiai procesai gamybos technologijoje	126
4.3.4. Medžiagų transportavimo technologiniai procesai	136
4.3.5. Medžiagų maišymo technologiniai procesai	142
5. Medžiagų savybių ir sandaros tyrimo metodai	147
5.1. Medžiagų savybių fizikiniai ir mechaniniai tyrimo metodai	147
5.1.1. Struktūrinės charakteristikos	148
5.1.2. Fizikinės savybės	151
a) Vandens poveikis medžiagoms	151
Mirklumas	151
Drėgnis	152
Higroskopiskumas	153
Kapiliarumas	153
Brinkimas	155

Traukimasis.....	156
Laidumas vandeniui.....	156
Laidumas vandens garams.....	157
b) Šilumos poveikis medžiagoms.....	158
Šilumos laidumas.....	159
Šiluminė talpa.....	162
Temperatūrinės medžiagų deformacijos.....	163
Atsparumas kaitrai.....	164
Atsparumas ugniai.....	165
Atsparumas šalčiui.....	166
Klumpumas.....	167
Laidumas dujoms ir orui.....	169
Laidumas garšui.....	171
5.1.3. Mechaninės medžiagų savybės ir jų tyrimo metodai.....	172
Stiprumas.....	172
Kietumas.....	180
Dilumas.....	184
Nusidėvėjimas.....	184
Trapumas.....	184
Smūginis tašumas.....	185
5.1.4. Technologinės savybės.....	186
5.2. Medžiagų sandaros tyrimo metodai.....	188
5.2.1. Fizikocheminiai tyrimo metodai.....	188
5.2.1.1. Diferencinė terminė analizė(DTA)..	189...
5.2.1.2. Optinė mikroskopija.....	194
5.2.1.3. Elektroninis mikroskopas....	199
5.2.1.4. Rentgenostruktūrinė analizė.....	206
Rentgeno spinduliai.....	210
Rentgenomikroskopija.....	211
Rentgenospektroskopija.....	212
Rentgeno technika.....	214
Rentgenograma.....	219
5.2.1.5. Infraraudonoji (IR) spektroskopija.....	220
6. Gamtinių medžiagų parinkimas ir praktinis panaudojimas.....	225
6.1. Gamtinių medžiagų klasifikacija.....	225

6.1.1. Žaliavos iš natūralių uolienuų.....	225
6.1.2. Žaliavos iš organinių medžiagų.....	238
7. Statybinių medžiagų gamybos optimizavimo principai . . .	246
8. Medžiagų ilgaamžiškumo teorija ir prognozavimo praktika	252
Teoriniai ilgaamažiškumo skaičiavimai.....	259
Literatūra.....	263